

Wymagania edukacyjne i kryteria oceny z przedmiotu muzyka dla klasy IV szkoły podstawowej

Rok szkolny 2022/2023

Ze względu na różnice w uzdolnieniach muzycznych uczniów, na ocenę z tego przedmiotu w znacznym stopniu będzie wpływać:

- aktywność ucznia na lekcjach
- postawa wobec stawianych zadań
- wysiłek wkładany w ich wykonywanie

OCENA CELUJĄCA

Wiedza i umiejętności ucznia znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania. Uczeń spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania w obrębie tego przedmiotu
- bierze udział w szkolnych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych oraz w zajęciach pozalekcyjnych typu zespół wokalny
- podejmuje działalność kulturalną i prezentuje wysoki poziom artystyczny
- posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej

Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą Uczeń:	Wymagania na ocenę dostateczną Uczeń:	Wymagania na ocenę dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę bardzo dobrą Uczeń:	Wymagania na ocenę celującą Uczeń:
2. Muzyczne znaki i symbole.	– podejmuje w grupie próby śpiewania piosenki – rzadko podejmuje trud pracy w grupie, bazuje na pracy swoich kolegów	– podejmuje w grupie próby śpiewania piosenki	– śpiewa w grupie piosenkę – odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej: pięciolinia, klucz wiolinowy, klucz basowy	– śpiewa piosenkę w grupie i solo poprawnie pod względem intonacyjnym i rytmicznym – odczytuje i zapisuje	– uczestniczy aktywnie w pracach grupy, tworząc ilustracje dźwiękowe; ma twórczy wkład w powstałe „dzieło”

			<ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy w pracach grupy tworzącej ilustracje dźwiękowe do obrazów – czasami ma twórczy wkład w tworzenie ilustracji dźwiękowych 	<p>elementy notacji muzycznej: pięciolinia, klucz wiolinowy, klucz basowy</p> <ul style="list-style-type: none"> – uczestniczy aktywnie w pracach grupy, tworząc ilustracje dźwiękowe; ma twórczy wkład w powstałe „dzieło” 	<p>jego rozwiązania są nietypowe, ciekawe</p>
<p>3. Symbole zapisu nutowego – pięciolinia i klucze.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa elementy notacji muzycznej: pięciolinia, klucz wiolinowy 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa elementy notacji muzycznej: pięciolinia, klucz wiolinowy 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej: pięciolinia, klucz wiolinowy, klucz basowy 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej: pięciolinia, klucz wiolinowy, klucz basowy – stosuje podstawowe pojęcia muzyczne: „rytm”, „melodia”, „dźwięk” 	
<p>4. Nazwy solmizacyjne i literowe dźwięków.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – z dużą pomocą nauczyciela odczytuje i zapisuje dźwięki z zakresu c-c2, zna ich nazwy literowe i solmizacyjne – podejmuje niechętnie próby śpiewania piosenki w grupie 	<ul style="list-style-type: none"> – stosuje podstawowe pojęcia muzyczne: „melodia”, „dźwięk”, „gama” – z niewielką pomocą nauczyciela odczytuje i zapisuje dźwięki z zakresu c-c2, zna ich nazwy literowe i solmizacyjne – śpiewa w grupie ze słuchu piosenkę 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje dźwięki z zakresu c-c2, zna ich nazwy literowe i solmizacyjne – gra na dzwoneczkach z wykorzystaniem nut gamę C-dur 	<ul style="list-style-type: none"> – gra na dzwoneczkach z wykorzystaniem nut gamę C-dur i prosty akompaniament do piosenki 	<ul style="list-style-type: none"> – śpiewa za pomocą nut fragmenty piosenki <i>Do re mi</i>
<p>5. Wartości rytmiczne nut.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – podejmuje w grupie próby śpiewania 	<ul style="list-style-type: none"> – odczytuje i zapisuje elementy notacji 	<ul style="list-style-type: none"> – odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste 	<ul style="list-style-type: none"> – układa tekst do melodii, gestodźwięki 	<ul style="list-style-type: none"> – układa tekst do melodii,

<p>6. Wartości rytmiczne nut – ćwiczenia.</p>	<p>piosenki – z pomocą nauczyciela odczytuje elementy notacji muzycznej: ćwierćnuta, ósemka, szesnastka</p>	<p>muzycznej: ćwierćnuta, ósemka, szesnastka – śpiewa ze słuchu w zespole piosenkę</p>	<p>rytmy i schematy rytmiczne – śpiewa ze słuchu w zespole piosenkę – wykonuje akompaniament perkusyjny do słuchanego utworu: J. Strauss – <i>Marsz Radeckiego</i> – odczytuje za pomocą taktów rytmu składające się z następujących ugrupowań: ćwierćnuta, dwie ósemki, cztery szesnastki</p>	<p>do zadanego rytmu – śpiewa piosenkę w grupie i solo poprawnie pod względem intonacyjnym i rytmicznym – rozpoznaje dynamikę słuchanego utworu; wykonywany akompaniament dostosowuje do dynamiki nagrania</p>	<p>gestodźwięki do zadanego rytmu; jego pomysły i rozwiązania są innowacyjne, nietypowe, ciekawe</p>
<p>7. Metrum i takty w muzyce. 8. Metrum i takty w muzyce – ćwiczenia.</p>	<p>– wykazuje niewielkie zaangażowanie w czasie zajęć – podejmuje próby śpiewu piosenek z taktowaniem</p>	<p>– odczytuje z zapisu nutowego oznaczenie metryczne – odpowiada na podstawie zapisu nutowego, w jakim metrum jest dany utwór</p>	<p>– rozumie pojęcia: „takt”, „metrum”, „rytm” – umieszcza oznaczenia metryczne na początku rytmu – zna schemat taktowania na 2, 3 i 4 – śpiewa piosenki z taktowaniem – odtwarza proste schematy rytmiczne</p>	<p>– rozumie i wyjaśnia pojęcia: „takt”, „metrum”, „rytm” – zna schemat taktowania na 2, 3 i 4 – uzupełnia rytmy zgodnie z oznaczeniem metrycznym odpowiednimi wartościami rytmicznymi</p>	<p>– grupuje wartości rytmiczne w taktach – odczytuje rytmy trudniejsze od przedstawianych przez nauczyciela na lekcjach</p>
<p>9. Jeszcze kilka słów o rytmie – pauzy i taktacja. 10. Realizacja przebiegów</p>	<p>– wykazuje niewielkie zaangażowanie w czasie zajęć – z dużą pomocą nauczyciela zapisuje i odczytuje znaki</p>	<p>– rozumie pojęcie „pauza” – z niewielką pomocą nauczyciela odczytuje i zapisuje znaki graficzne: całej nuty,</p>	<p>– rozumie i wyjaśnia pojęcie „pauza”, – odczytuje i zapisuje znaki graficzne: całej nuty, półnuty i pauzy</p>	<p>– wykorzystuje w praktyce znajomość wartości rytmicznych nut i pauz oraz sposobu zapisu melodii</p>	

rytmicznych.	graficzne: całe nuty, półnuty i pauzy	półnuty i pauzy			
11. Technika gry na flecie prostym sopranowym.	– podejmuje próby zagrania na flecie, stara się dostosować do wskazówek nauczyciela – rozpoznaje flet prosty na ilustracji i w rzeczywistości	– jest przygotowany do zajęć – zna sposób ułożenia rąk na flecie, stara się realizować to w praktyce – rozpoznaje flet prosty na ilustracji i w rzeczywistości	– rozpoznaje barwę fletu prostego	– grając na flecie, korzysta z zapisu nutowego	– gra na flecie przewidziane programem utwory, a jego wykonania charakteryzują się doskonałym zachowaniem linii melodycznej i rytmu oraz właściwym frazowaniem i dynamiką
12. Gama C-dur – nauka gry na flecie.	– z pomocą nauczyciela stara się odtworzyć kształt poszczególnych chwytów fletowych	– z niewielką pomocą nauczyciela odtwarza kształt chwytów fletowych c1-c2 – z dużą pomocą nauczyciela odtwarza melodie (często ma problemy z zachowaniem tempa i rytmu) – jest przygotowany do zajęć	– zna chwytów fletowe c1-c2 – z niewielką pomocą nauczyciela gra gamę na flecie prostym (może mieć problemy z zachowaniem tempa i rytmu)	– zna i wykorzystuje w grze chwytów fletowe c1-c2 – gra na flecie prostym gamę, wykorzystując zapis nutowy	– gra na flecie prostym gamę, wykorzystując zapis nutowy – jego wykonania są poprawne pod względem melodycznym i rytmicznym, charakteryzują się ładnym frazowaniem i wykorzystaniem możliwości dynamicznych instrumentu
13. Kolęda <i>Lulajże Jezuniu</i> -nauka gry na flecie. 14. Kolęda <i>Lulajże Jezuniu</i> -różne rodzaje	- przy pomocy nauczyciela próbuje zagrać kolędę na flecie	- potrafi zagrać na flecie kolędę <i>Lulajże Jezuniu</i> popełniając błędy	- potrafi zagrać na flecie kolędę <i>Lulajże Jezuniu</i> popełniając nieliczne błędy	- potrafi zagrać na flecie kolędę <i>Lulajże Jezuniu</i> wykorzystując zapis nutowy	- potrafi zagrać na flecie kolędę <i>Lulajże Jezuniu</i> wykorzystując zapis nutowy - jego wykonania są poprawne pod

zespołów wykonawczych.					względem melodycznym i rytmicznym, charakteryzują się ładnym frazowaniem i wykorzystaniem możliwości dynamicznych instrumentu
15. Kolędujemy	– czasami śpiewa w grupie – z dużą pomocą nauczyciela podejmuje próby zagrania kolędy	– rozumie i wyjaśnia słowo „kolęda” – śpiewa w grupie z akompaniamentem i <i>a capella</i>	– rozumie i wyjaśnia słowo „kolęda” – śpiewa w grupie z akompaniamentem i <i>a capella</i>	– śpiewa w grupie i solo z akompaniamentem i <i>a capella</i>	– samodzielnie odczytuje wszystkie zamieszczone w podręczniku partie instrumentalne kolęd – muzykuje w zespole
16. Krzyżyk i bemol. 17. Krzyżyk i bemol – ćwiczenia.	– odnajduje w zapisie nutowym znaki chromatyczne – nazywa krzyżyk, bemol i kasownik	– rozumie pojęcia „znaki przygodne” i „znaki przykluczowe” – z pomocą nauczyciela nazywa dźwięki w piosence <i>Jedzie pociąg</i>	– nazywa dźwięki podwyższone i obniżone – analitycznie słucha muzyki, odnajduje temat poznany wcześniej – z niewielką pomocą nauczyciela gra na flecie z nut piosenkę, w której zapisie przy kluczu znajduje się jeden znak przykluczowy (<i>Jedzie pociąg</i> – tonacja F-dur – bemol b)	– gra na dzwonkach z nut piosenkę, w której zapisie przy kluczu znajduje się jeden znak przykluczowy (<i>Jedzie pociąg</i> – tonacja F-dur – bemol b)	
18. O muzyce cichej i głośniejszej	– zna pojęcia <i>piano</i> i <i>forte</i>	– odczytuje skróty: p, f	– zna, rozumie, wyjaśnia pojęcia i terminy: „dynamika”,	– odczytuje i stosuje w śpiewie i w grze na instrumentach skróty	

			<p><i>forte, mezzoforte, fortissimo, piano, mezzopiano, pianissimo, crescendo, decrescendo</i></p> <p>– odczytuje skróty: p, mp, pp, f, mf, ff, cresc., decresc.</p> <p>– słuchając muzyki, dostrzega zmiany dynamiczne</p> <p>– wykonuje ćwiczenie rytmiczne za pomocą gestodźwięków, realizując oznaczenia dynamiczne</p>	<p>pisowni muzycznej: p, mp, pp, f, mf, ff, cresc., decresc.</p> <p>– rozumie rolę dynamiki w tworzeniu charakteru utworu muzycznego</p> <p>– rozmawia o zmianach dynamiki w utworze</p>	
19. O muzyce szybkiej i wolnej	– potrafi wymienić podstawowe rodzaje tempa	– potrafi wymienić podstawowe rodzaje tempa - zna oznaczenia niektórych temp	– zna oznaczenia tempa: <i>largo, lento, adagio, andante, moderato, allegro, vivo, presto</i>	– interpretuje teksty literackie, umuzyczniając je (dodając rytm, melodię)	– interpretuje teksty literackie, umuzyczniając je (dodając rytm, melodię)
20. W dur i w moll	– czasami śpiewa w grupie z akompaniamentem	– jest przygotowany do zajęć – śpiewa w grupie z akompaniamentem	– rozpoznaje tryb słuchanego utworu – śpiewa kołysanki, interpretując je zgodnie z przeznaczeniem	– rozumie pojęcia: „skala”, „dur”, „moll” – zna budowę gamy durowej – śpiewa kołysanki poprawnie pod względem melodycznym i rytmicznym, interpretując je zgodnie z przeznaczeniem	– śpiewa kołysankę <i>Małe dzieci</i> w tonacji durowej i molowej
21. Elementy	– z pomocą nauczyciela	– zna położenie	– rozumie pojęcia:	– rozumie i stosuje w	– wyróżnia się

dzieła muzycznego.	odczytuje nazwy dźwięków oktawy razkreślnej – z pomocą nauczyciela rozpoznaje wartości rytmiczne nut	dźwięków z oktawy razkreślnej na pięciolinii – zna wartości rytmiczne nut	„melodia”, „rytm”, „harmonia”, „agogika”, „dynamika” – zna znaki graficzne określające melodię, rytm, harmonię, agogikę, dynamikę – nazywa dźwięki podwyższone i obniżone	grze na instrumencie działanie kasownika i kreski taktowej jako anulujących działanie znaku przygodnego – odczytuje rytmy za pomocą taktacji – dopasowuje rytm do tekstu – dobiera właściwe metrum do zapisanego rytmu	wiedzą na tle klasy - tworzy plakat o elementach dzieła muzycznego
22. Instrumenty muzyczne.	– zna podział instrumentów na strunowe, dęte i perkusyjne	– zna podział instrumentów na strunowe, dęte i perkusyjne, przyporządkowując niektóre znane instrumenty do poszczególnych grup	– rozumie i wyjaśnia pojęcia: „kolorystyka”, „barwa”, „transkrypcja” – przyporządkowuje znane już instrumenty do poszczególnych grup	– podczas słuchania muzyki rozpoznaje instrumenty – słucha analitycznie i z uwagą utworu muzyki klasycznej	
23. Instrumenty perkusyjne o określonej wysokości dźwięku.	– klasyfikuje poznane instrumenty jako perkusyjne	– wymienia co najmniej dwa spośród poznanych instrumentów perkusyjnych o określonej wysokości dźwięku: ksylofon, marimba, wibrafon, kotły	– wymienia poznane instrumenty perkusyjne o określonej wysokości dźwięku: ksylofon, marimba, wibrafon, kotły	– rozpoznaje brzmienie poznanych instrumentów	– gra na innym instrumencie niż nauczany w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom
24. Instrumenty perkusyjne o nieokreślonej wysokości dźwięku.	– klasyfikuje poznane instrumenty jako perkusyjne – wymienia co najmniej dwa poznane instrumenty perkusyjne	– rozumie podział instrumentów perkusyjnych na instrumenty o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięku	– wymienia poznane instrumenty: bęben wielki, werbel, bongosy, talerze, gong, trójkąt, marakasy – wie, jak jest zbudowany zestaw	– ćwiczy koordynację ruchową, naśladowując grę zadanego rytmu na perkusji, łączy pracę rąk i nóg w realizacji rytmów	– gra na innym instrumencie niż nauczany w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom

		– wymienia co najmniej trzy poznane instrumenty: bęben wielki, werbel, bongosy, talerze, gong, trójkąt, marakasy	perkusyjny – realizuje zapisane rytmy		
25. Instrumenty smyczkowe	– wie, co jest źródłem dźwięku w instrumentach strunowych	– zna podział instrumentów strunowych na smyczkowe, szarpane i uderzane – wymienia poznane instrumenty smyczkowe: skrzypce, altówkę, wiolonczelę i kontrabas	– szereguje instrumenty smyczkowe według wielkości i skali instrumentów – podczas słuchania muzyki rozpoznaje barwę skrzypiec, wiolonczeli i kontrabasu	– zna pojęcie <i>pizzicato</i> – słucha analitycznie muzyki	– wyszukuje w internecie lub w innym źródle informacji o wybitnych instrumentalistach, przygotowuje samodzielnie notatkę lub prezentację
26. Instrumenty strunowe szarpane.	– wymienia gitarę jako przedstawiciela instrumentów strunowych szarpanych	– zna budowę gitary – rozpoznaje brzmienie gitary podczas słuchania muzyki – słucha muzyki klasycznej i rozrywkowej	– wymienia instrumenty: harfa, klawesyn, lutnia, mandolina, banjo jako przedstawicieli grupy instrumentów strunowych szarpanych	– rozpoznaje brzmienie poznanych instrumentów	– gra na innym instrumencie niż nauczony w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom
27. Instrumenty strunowe uderzane.	– rozpoznaje barwę fortepianu – zna pojęcia <i>forte</i> i <i>piano</i> – zna nazwisko Fryderyka Chopina – wie, że Fryderyk Chopin był polskim kompozytorem – zna miejsce urodzin	– kojarzy Fryderyka Chopina z muzyką fortepianową – wie, że Fryderyk Chopin spędził młode lata w Warszawie	– wie, jak jest zbudowany fortepian – zna zasady wydobywania dźwięku z fortepianu	– podaje tytuły słuchanych na lekcjach utworów Fryderyka Chopina – rozpoznaje <i>Etiudę rewolucyjną</i> , słuchając muzyki	– gra na innym instrumencie niż nauczony w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom

	Fryderyka Chopina				
28. Instrumenty dęte blaszane.	– klasyfikuje trąbkę i puzon jako instrumenty dęte	– wie, z czego są zbudowane instrumenty dęte blaszane – wymienia co najmniej dwa spośród poznanych instrumentów dętych blaszanych: trąbka, waltornia, puzon, tuba	– wie, z czego są zbudowane instrumenty dęte blaszane – rozpoznaje brzmienie trąbki i puzonu	– rozpoznaje brzmienie poznanych instrumentów	– gra na innym instrumencie niż nauczany w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom
29. Instrumenty dęte drewniane	– klasyfikuje flet i saksofon jako instrumenty dęte	– wymienia co najmniej trzy instrumenty spośród następujących: flet prosty, flet poprzeczny, fagot, klarnet, obój, saksofon jako przedstawicieli grupy instrumentów dętych drewnianych – rozpoznaje barwę fletu poprzecznego podczas słuchania muzyki	– wymienia: flet prosty, flet poprzeczny, fagot, klarnet, obój, saksofon jako przedstawicieli grupy instrumentów dętych drewnianych – rozpoznaje barwę saksofonu i fletu poprzecznego podczas słuchania muzyki	– rozpoznaje barwy poznanych instrumentów podczas słuchania muzyki – analitycznie słucha muzyki, śledząc przebieg utworu na schemacie	– gra na innym instrumencie niż nauczany w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom
30. Instrumenty dęte miechowe	– wie, że organy są instrumentem dętym	– wymienia organy i akordeon jako przedstawicieli instrumentów dętych miechowych	– wymienia organy, akordeon i dudy jako przedstawicieli instrumentów dętych miechowych	– rozpoznaje barwy poznanych instrumentów	– gra na innym instrumencie niż nauczany w szkole, w czasie odpowiedniej lekcji prezentuje swój instrument kolegom
31. Organy – „król instrumentów”.	– rozumie, dlatego organy nazywane są „królem instrumentów”	– wymienia najsłynniejsze zabytkowe organy w Polsce	– zna zasadę działania i budowę organów	– wyjaśnia znaczenie terminów: „prospekt organowy”, „herc”, „infradźwięki”, „ultradźwięki”	– konstruuje instrument muzyczny według projektu

32. Instrumenty muzyczne – powtórzenie.	- wymienia grupy instrumentów	- klasyfikuje instrumenty do poszczególnych grup	- z pomocą nauczyciela rozpoznaje barwę i wygląd instrumentów muzycznych	- gra w grę dydaktyczną, przestrzegając jej zasad i angażując się w zdobywanie punktów dla swojej drużyny oraz przestrzegając zasad <i>fair play</i> - słucha analitycznie, rozpoznając grupy instrumentów	
33. Śpiewamy w kanonie.	- śpiewa w grupie melodię kanonu	- śpiewa w grupie kanon „Panie Janie”	- wyjaśnia budowę kanonu w muzyce - wykonuje plastyczną ilustrację kanonu	- śpiewa w grupie 3-głosowy kanon	- śpiewa kanon w tercie

Metody sprawdzania osiągnięć uczniów:

- zaangażowanie ucznia i jego aktywność na lekcjach
- aktywność i muzykowanie w grupie
- gra i śpiew (grupowy i solowy)
- kartkówki i testy
- prace domowe
- prezentacje uczniowskie i zadania dla chętnych (które będą wymagały samodzielnego wyszukiwania informacji)
- aktywne uczestnictwo w życiu artystycznym i kulturalnym szkoły lub społeczności lokalnej
- uczestnictwo w konkursach muzycznych

Metody i formy pracy:

- aktywność muzyczna (śpiew, gra na instrumentach, słuchanie muzyki, tworzenie muzyki, taniec i ruch przy muzyce)
- metoda projektu

- drama
- pokaz
- opowiadanie, wykład, pogadanka
- dyskusja
- praca z książką
- gry dydaktyczne
- metaplan
- burza mózgów
- mapa mentalna

Indywidualizacja nauczania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

- bardzo duża różnorodność form aktywności uczniów, co umożliwia stosowanie naprzemiennie form podających i aktywizujących; ułatwia to zdobywanie wiedzy i umiejętności uczniom z zaburzeniami zachowania, ADHD, zespołem Aspergera i łagodnymi postaciami autyzmu;
- możliwość wykonywania tego samego zadania na różnych poziomach trudności: np. śpiew w grupie z akompaniamentem dla wszystkich uczniów i śpiew solo wybranych fragmentów dla uczniów szczególnie uzdolnionych. Przydatne będą tutaj również liczne opracowania utworów przeznaczonych do grania w zespole, w których partie instrumentalne charakteryzują się różnym poziomem trudności;
- możliwość ocenienia bardzo różnych form aktywności uczniów: zaangażowanie, wiedza, śpiew, gra, praca w grupach, przygotowanie do lekcji, drama, ćwiczenia twórcze, ruch przy muzyce i taniec. Stwarza to szanse właściwego oceniania ucznia zgodnie z orzeczeniem o dostosowaniu warunków kształcenia, wydanym przez uprawnionych specjalistów. Przykładami takiego dostosowania będą: nieocenianie poziomu graficznego pisma nutowego u uczniów dysgraficznych, umiejętności odczytania zapisu nutowego u uczniów dyslektycznych, śpiewu u uczniów słabo słyszających, prawidłowej postawy i właściwej techniki gry u uczniów mających problemy z napięciem mięśniowym i koordynacją ruchów;
- możliwość realizowania wielu zadań na lekcjach muzyki w formie pracy w grupach, ułatwia to znacząco realizację materiału przez uczniów z różnymi deficytami. Nauczyciel może postarać się o taki podział na grupy, aby uczeń ze szczególnymi potrzebami znalazł się w zespole, w którym uzyska wsparcie i pomoc rówieśników, a przy ich niewielkiej pomocy sprosta zadaniu oraz podniesie własną samoocenę;
- dla wielu uczniów z deficytami rozwojowymi i niepełnosprawnością uczestnictwo w lekcjach przedmiotów artystycznych może stać się źródłem pozytywnej samooceny i wiary we własne możliwości. Program nauczania i jego warunki realizacji stwarzają wiele możliwości wykazania się w dziedzinach, które nie mają dużego znaczenia na innych przedmiotach. Tu doceniona może być kreatywność i wrażliwość uczniów.